

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Освітня програма	29991 Екологічна безпека
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	101 Екологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

24.09.2021 р.

Справа № 0937(ПГ2)/АС-21

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 10 "Природничі науки" у складі:

Коваленко Ігор Миколайович – головуючий,

Голуб Олександр Андрійович,

Грановська Людмила Миколаївна,

Дмитрів Григорій Степанович,

Запотоцький Сергій Петрович,

Заячук Мирослав Дмитрович,

Кохтич Людмила Михайлівна,

Михайленко Владислав Іванович,

Погребняк Володимир Григорович,

Трохимчук Андрій Дмитрович,

Тяпкін Олег Костянтинович,

за участі запрошених осіб:

відсутні,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	29991
Назва ОП	Екологічна безпека
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про відмову в акредитації.

За – 10, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

☒ підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

☐ наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

☐ наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень Е

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Освітня програма містить цілі, які не кореспондують з місією і стратегією закладу і зовсім не враховує галузевий аспект та напрям діяльності закладу. У Передмові ОНП зазначено, що підготовка здобувачів полягає у формуванні програмних результатів навчання та підготовці фахівців-екологів для автомобільно-дорожньої та транспортної галузі. Однак програмні результати навчання та структури освітніх компонентів, відображених у силабусах дисциплін не враховують особливості закладу освіти.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Інформація про обговорення проектів ОНП, НП, РП через анкетування стейкхолдерів на сайті не підтверджується. Це ставить під сумнів, що програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій і потреб зацікавлених сторін. У додатках до звіту про самооаналіз наведені рецензії роботодавців на дану ОНП, однак зауваження і побажання щодо покращення ОНП відсутні.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Освітня програма не відображає унікальність галузі, а також відсутній регіональний її аспект. При розробці формулювань компетентностей та програмних результатів було використано аналогічні іноземні ОП, про що свідчить інформація (<http://surl.li/ufyg>), однак, не жаль, такі слушні ключові аспекти зарубіжних програм були все ж такі не враховані в даній ОНП, наприклад, міждержавного спрямування у напрямі використання технологічних рішень та підходів щодо мінімізації екологічних ризиків, приймати правильні та ефективні рішення з екологічних питань (технологічних, економічних, адміністративно-правових, освітніх, міжнародних) відповідно ОП «Екологічна інженерія» («Environmental Engineering»), Університет Акакія Церітеллі (Грузія), а також не врахування інтерактивних методів у здійсненні освітнього процесу. ОНП 2018 не достатньо підтверджує наявність в ОНП закладу освітніх компонентів із ОНП Університету Ватерло (Канада), наприклад ОНП «Управління сталим розвитком» («Sustainability management»), які б забезпечували досягнення ЗКО2- здатність розробляти проекти та управляти ними тощо. Оскільки досягти даної компетентності в ОНП закладу не можливо із-за відсутності відповідного освітнього компоненту.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Наявні освітні компоненти даної ОНП не забезпечують досягнення освітніх компонентностей і програмних результатів ОНП (2018р.), і тим більш, визначених вимогами Національної рамки кваліфікацій для відповідного

кваліфікаційного рівня від 25 червня 2020 р. №519. Наприклад освітня компонента « Фундаментальна та прикладна математична підготовка» не дозволяє досягти заявлених компетентностей К1, СКО1,СКО5, та програмних результатів навчання РНО3,РНО6. Дисципліна «Педагогіка та психологія вищої школи» не забезпечує досягнення заявлених компетентностей СКО3, СКО6 та програмних результатів навчання РНО1, РНО2, РН 03, виходячі з тематики освітнього процесу та рекомендованої літератури. На сайті у розділі проектів ОНП для обговорення на період експертизи була лише титульна сторінка ОНП 2021 року, зараз присутній проєкт даної ОНП, який також потребує удосконалення з урахуванням рекомендацій ЕГ та висновка ГЕР.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень Е

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг освітньої програми, яка розроблена і затверджена у 2018 році, та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Зміст ОНП та сукупність обраних освітніх компонентів не дозволяють досягти повністю освітніх компетентностей та програмних результатів навчання. Наприклад ЗК 02– здатність розробляти проєкти та управляти ними та РН 05 не може бути досягнутим без дисципліни «Управління проєктами», ЗКО3 – Вміння розв'язувати проблеми за допомогою наукових методів.... та РН 01 не можуть бути досягнутими без дисципліни «Методологія та методи наукових досліджень» тощо. Структурно-логічна схема ОНП потребує удосконалення. Робочі програми дисциплін відсутні, у додатках до звіту про самооаналіз (табл.1) представлені силабуси дисциплін з дисциплін фахової підготовки не містять необхідної інформації для забезпечення якості освітнього процесу та досягнення програмних результатів: в усіх силабусах відсутня інформація про характеристику дисципліни, тематику лекційних, практичних і самостійних годин, принципи формування підсумкової оцінки та критеріїв оцінювання результатів навчання за окремими видами навчальної діяльності за освітніми компонентами. Основна дисципліна ОНП «Екологічна безпека» не враховує особливості автомобільно-дорожньої галузі, теми занять та рекомендована література містить, і більшості, літературу з охорони праці та безпеки життєдіяльності; відсутній розподіл годин за видами занять та критерії оцінювання результатів навчання. Дисципліна «Фундаментальна та прикладна математика» включає теми лише з алгебри, вищої математики та статистики. Відсутні теми з методів моделювання і прогнозування та розв'язання складних комплексних проблем у сфері екології, охорони довкілля та природокористування. Тим самим не відсутнє забезпечення досягнення загальних компетентностей, як заявлено в ОНП та силабусі дисципліни, а також досягнення програмних результатів навчання РНО3,РНО6, що стосується оптимізації природокористування, моделюванні та прогнозуванні змін складових навколишнього середовища. Дана дисципліна включає перелік рекомендованої базової літератури тільки з вищої математики та її розділів і, в основному, російською мовою або російського видання. Така ж ситуація і з додатковою літературою. Дисципліна «Педагогіка та психологія вищої школи» не забезпечує досягнення фахових компетентностей СКО3, СКО6 та програмних результатів навчання РНО1, РНО2, РНО3. Рекомендована література російською мовою з роками видання 1992, 1995, 1997, 1998, 2002,2005 і т.д. Відсутні наукові та навчально-методичні публікації викладачів дисциплін у переліку рекомендованої літератури. Матриці відповідності освітніх компонентів і компетентностей і програмних результатів навчання потребують доопрацювання. Необхідно доповнити ОНП освітніми компонентами, відповідними компетентності з чітким визначенням загальних і фахових компетентностей, а також доповнити її програмними результатами, які можуть бути досягнуті відповідними освітніми компонентами.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Зміст ОНП та ПРН не відповідають предметній області спеціальності 101 – екологія і потребують удосконалення. Силабуси обов'язкових дисциплін не дозволяють проаналізувати чи будуть досягнуті ОК та ПРН, оскільки не містять всіх необхідних складових, які визначаються вимогами МОН до РП (табл.1). Для вивчення освітніх компонентів рекомендується література 60-х, 80-х і 90 років минулого століття (дисципліни – Педагогіка і психологія, Екологічна безпека....., Фундаментальна і прикладна математична підготовка). Відсутні освітні компоненти, що стосуються моделювання, прогнозування та застосування геоінформаційних технологій у природокористуванні та екології з урахуванням сфері діяльності випускників закладу). Відсутні робочі програми або силабуси вибіркових дисциплін.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Структура ОНП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, який є обмеженим. Однак, виходячи з різних нормативних документів закладу цей процес є не достатньо зрозумілим і потребує удосконалення як нормативно, так практично. Наявність в ОНП 7 вибіркокових дисциплін не може забезпечити ефективне формування індивідуальної траєкторії здобувача з урахуванням регіонального і галузевого аспектів.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

На науково-педагогічну практику здобувача відведено лише 3 кредити, а сама практика не передбачає власне самостійної викладацької діяльності здобувача, що не дозволяє досягти компетентностей і програмні результати навчання, які визначені ОНП. На сайті закладу відсутня інформація про договори на проведення педагогічної практики, а також звіти та результатів обговорення звітів з практичної підготовки здобувачів.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Не можливо констатувати, що освітні компоненти передбачають набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), оскільки не всі силабуси (таблиця 1 звіту про самоаналіз) містять тематичний перелік лекційних і практичних занять, а також у силабусах відсутні інтерактивні методи навчання, які забезпечують набуття соціальних навичок, тобто відсутній студентоцентризований підхід у здійсненні освітнього процесу.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійний стандарт відсутній

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Експертна група підтвердила, що порушені вимоги МОН до обсягів аудиторних занять для здобувачів доктора філософії, кількість годин навчальних занять у навчальних дисциплінах досягає 35-45%.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Дуальна форма підготовки здобувачів відсутня.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому на навчання є чіткими та зрозумілими й оприлюднені на офіційному сайті університету (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_aspirant_doc/Положення/Правила_прийому_до_аспірантури_2021_последнее_jpg2pdf__6_.pdf).

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

На сайті закладу відсутня інформація щодо врахування в правилах прийому за даною ОНП особливостей самої ОНП.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

На сайті закладу розміщено «Порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Харківського національного автомобільно-дорожнього університету» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Tender/Admin_diyalnist/standart/stvnz_70_o_01.pdf), однак запитів на визнання результатів навчання, отриманих під час академічної мобільності, від здобувачів вищої освіти за даною ОНП не було.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Аналіз си́лабусів дисциплін (табл.1 звіту про самоаналіз) свідчить, що реалізація освітнього процесу за ОНП здійснюється за допомогою традиційних методів навчання за більшістю дисциплін. Не всі си́лабуси дисциплін наводять перелік методів і технологій навчання, а також шкалу розподілу балів за видами занять та критерії оцінювання результатів навчання. Участь здобувачів в удосконаленні освітнього процесу, ОНП та виборі інтерактивних методів і технологій здійснення освітнього процесу відсутня, що підтверджується відсутністю інформації на сайті закладу. Це свідчить про відсутність студентоцентрованого підходу в освітньому процесі та не прийняті принципів академічної свободи за даною ОНП.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі си́лабуса або в інший подібний спосіб)

Навчання за даною ОНП відбувається у складі об'єднаних груп аспірантів кількох спеціальностей, оскільки викладання загальних обов'язкових дисциплін для 1-2 аспірантів вважається у закладі недоцільним. Зміст си́лабусів не дозволяє здобувачам отримати інформацію про зміст дисциплін, не містить контактну інформацію викладача, обсяг дисципліни, форми проведення навчальних занять, методи і технології навчання та зміст самостійної роботи (табл.1 звіту про самоаналіз). Рекомендована література у деяких си́лабусах видання минулого століття, відсутні публікації викладачів з результатами особистих наукових досліджень у переліку рекомендованої літератури. Крім того, у си́лабусах відсутня будь-яка інформація щодо принципів формування підсумкової оцінки та критеріїв оцінювання за окремими видами навчальної діяльності (табл. 1). На сайті закладу повністю відсутня інформація, крім назви дисципліни, про вибіркові дисципліни.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Здобувачі освітнього рівня є співвиконавцями держбюджетних досліджень, таким чином поєднується освітній і науковий процес за даною ОНП. Інформація за посиланням <http://surl.li/uлек>.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Си́лабуси дисциплін, які розміщені у таблиці 1 – Інформація про освітні компоненти ОНП не дозволяють переконатися, що викладачі періодично оновлюють освітні компоненти згідно законодавчих змін та результатів особистих наукових досліджень.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Інформацію про склад відділу міжнародної зв'язків наведено (<http://surl.li/ukft>). Здобувачі беруть участь у міжнародних наукових форумах та стажуваннях (у тому числі в очній формі), що підтверджується їх публікаціями матеріалів конференцій (<http://surl.li/ukhi>) та сертифікатами (<http://surl.li/ukho>). В освітньому процесі за ОНП була проведена відкрита лекція експерта екології, економіки та автомобільного транспорту П'єра Вейкфорда на тему «Енергетичний менеджмент. Паливо та скорочення викидів CO₂ на автомобільному транспорті», 26 лютого 2020 р. (<http://surl.li/ukhr>).

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є не зрозумілими і не дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти програмних результатів навчання для окремого освітнього компоненту, оскільки силабуси дисциплін, які наведені у звіті про самоаналіз такої інформації не містять.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Атестація здобувачів вищої освіти відповідно до ОНП спеціальності 101 – екологія буде здійснюватися шляхом публічного захисту дисертаційної роботи.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У наявних нормативних документах закладу «Положенні про організацію освітнього процесу в ХНАДУ» та «Положенні про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти» відсутня чітка інформація про зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу і можуть забезпечувати об'єктивність екзаменаторів та запобігати виникненню та врегулювання конфлікту інтересів. Не визначено порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження. Процедури врегулювання конфлікту інтересів не визначені у наявній нормативній документації закладу.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Основними документами щодо дотримання академічної доброчесності є: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf), «Положення про морально-етичну комісію ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Tender/Admin_diyalnist/standart/stvnz_67_01_MEK_2.pdf), «Внутрішня система забезпечення якості» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_63_1-01_vszya.pdf). Прикладів прояву академічної недоброчесності здобувачами вищої освіти та НПП на ОНП не було виявлено.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень Е

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Кваліфікація та професійний рівень викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми не повністю відповідають профілю ОНП як освітою, так і за науковим ступенем і вченим званням, а також переліком публікацій, наприклад викладачі: Вальтер Г.А. – к.б.н., не має зовсім фахових публікацій з екологічної безпеки, а наведені в додатках до СО публікації датовані 2002 і 2010 роками. Навчально-методичні публікації також не мають відношення до дисципліни «Екологічна безпека». Викладач Ярхо Т.О.- к.пед.н. як її фахові, так і навчально-методичні публікації не мають відношення до екологічної безпеки, вони присвячені питанням математики та вищої математики.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Згідно нормативних документів закладу, теоретично, процедура конкурсного відбору дозволяє забезпечити рівень професіоналізму викладачів для успішної реалізації ОНП. Однак відмічена наявність порушень при її практичній реалізації, що також підтверджується висновками ЕГ. Порушення процедури добору якісного викладацького складу призводить до низького рівня внутрішньої системи якості, не забезпечує якісного виконання освітнього процесу та проведення наукових досліджень здобувачами на високому науковому рівні.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

Звіт про самооаналіз та ЕГ підтвердили безпосередню участь роботодавців в організації освітнього процесу та проведенні наукових досліджень з аспірантами, що навчаються за ОНП. Інформація на сайті відсутня.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

Інформація про залучення до аудиторних занять роботодавців, професіоналів-практиків, експертів галузі відсутня.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

Підвищення професійного розвитку реалізується за рахунок обов'язкового стажування науково-педагогічного персоналу раз на 5 років у провідних НДУ та інших ЗВО, що підтверджено відповідними довідками, однак що у довідках, виданих НДІ «Екологічних проблем», не зазначається тематика стажування та відмічена формальність стажування.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

Стимулювання розвитку викладацької майстерності за даною ОНП, враховуючі невідповідність більшості викладацького складу профілю ОНП, проводиться як конкурсний їх добір проводиться на не достатньому організаційному рівні.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

Практична підготовка здобувачів та їх наукові дослідження, згідно звіту про самооаналіз та висновків ЕК, здійснюється на базі надсучасного наукового обладнання «Науково-дослідного інституту екологічних проблем» та Інституту проблем машинобудування ім. А.Н. Подгорного НАН України.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до інфраструктури та ресурсів, які необхідні для навчання, викладання та проведення наукової діяльності в межах ОНП та вільний доступ до баз даних Scopus та WoS безпосередньо зі сторінки бібліотеки ХНАДУ (<http://library.khadi.kharkov.ua/golovna/>).

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

В цілому освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти. У звіті про самооаналіз надано інформацію про функціонування у закладі кабінету психолога, однак на сайті про роботу такого кабінету інформація відсутня. ЕК також відмітила відсутність у закладі інформації про наявність і роботу такого кабінету.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

Зауважень немає.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

Інформація у вигляді фотографій або відео про створені у закладі умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими потребами відсутня. На сайті закладу присутній тільки порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (наказ - https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Staff/77_нвал_ди_супров_д_2018_сайт.pdf, Посилання на Положення щодо регулювання цього питання не працює- https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/Положення_Супров_д_2018_сайт.pdf).

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Комплекс питань, пов'язаних з вирішення конфліктних ситуацій висвітлено в Морально-етичному кодексі ХНАДУ https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf. Розділ 6 містить порядок дій у разі виникнення конфліктних ситуацій, регламентує подання заяви про факт конфлікту до морально-етичної комісії. Діяльність даної комісії регулюється також відповідним Стандартом https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Tender/Admin_diyalnist/standart/stvnz_67_01_MEK_2.pdf) проте до функцій даної комісії, визначених Стандартом, розгляд питань щодо вирішення конфліктних ситуацій не віднесено. Інформація підтверджується і висновками ЕК.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень Е

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Заклад за даною ОНП не дотримується визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу, перегляду освітніх програм, що регламентуються відповідними документами: «Внутрішня система забезпечення якості» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_63_1-01_vszya.pdf) та «Розробка, затвердження, моніторинг і перегляд освітніх програм» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_81_1_01.pdf). Моніторинг ОНП не здійснюється. На сайті наведена ОНП 2018 року та титульна сторінка проекту ОНП 2021 року. Рецензії на ОНП, які представлені у звіті про самоаналіз не містять жодного зауваження або побажання щодо удосконалення ОНП 2018 року. Результати обговорення та анкетування щодо ОНП, навчального плану, освітніх компонентів та програмних результатів також не представлені.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Серед існуючого складу аспірантів фактів залучення до процедур забезпечення якості не встановлено. Анкетуванні в цьому році ні яким чином не відображено в процесі удосконалення ОНП і освітнього процесу.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Інформації про те, що до процесу періодичного перегляду ОНП були залучені представники роботодавців на сайті закладу не підтверджується.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

Відсутня інформація про наявність у закладі і за даною ОНП практика збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОНП.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

Пропозиції щодо удосконалення ОНП та освітньої діяльності відсутні з боку роботодавців і експертів у наданих рецензіях на ОНП, а також відсутність пропозицій інших стейкхолдерів, то важно визначити наявність системи вчасного реагування на виявлені недоліки в ОНП або освітній діяльності.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація даної ОП первинна.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

У ЗВО розроблено низку нормативних документів, які регулюють процедури забезпечення якості: застосовуються програми для перевірки текстів наукових і дисертаційних робіт аспірантів на плагіат, а також наукових публікацій НПП. Університет через Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених сприяє популяризації напрямів забезпечення якості освіти.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними на сайті закладу. Для забезпечення відкритого обговорення з усіма зацікавленими сторонами рекомендується забезпечувати своєчасне оприлюднення проєкту оновленої освітньо-наукової програми.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Така інформація не підтверджується. На сайті закладу є тільки ОНП 2018 року та титульна сторінка ОНП 2021 року. Присутні у додатках до самоаналізу рецензії на ОНП 2018 року, які не містять зауважень і побажань роботодавців та експертів ОНП.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Обсяг інформації щодо ОП, висвітлений на сайті ЗВО, є не достатнім для інформування зацікавлених сторін та суспільства про ОНП. Відсутня інформація про результати анкетування всіх стейкхолдерів щодо внутрішньої системи якості. Відсутня інформація про організацію освітнього процесу, повноцінні робочі програми та анотації вибіркових дисциплін. З метою забезпечення можливості потенційних вступників зробити виважений вибір щодо вступу на програму, а роботодавців – щодо цілей та змісту підготовки здобувачів за цією програмою, рекомендуємо активніше залучати усіх стейкхолдерів до перегляду ОНП і своєчасно оприлюднювати як проєкт ОНП, так і навчальні плани, силябуси та робочі програми усіх освітніх компонентів, включених до неї.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень Е

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень Е

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

Наявність в ОНП тільки однієї фахової дисципліни "Екологічна безпека наукових розробок" не може забезпечити наукові інтереси здобувачів і не дозволяє на високому науковому рівні провести наукові дослідження та підготувати їх до дослідницької і педагогічної діяльності, особливо враховуючі наявний силабус дисципліни та інформацію, яка в ньому наведена, а також професійний рівень викладацького складу. Напрями дисертаційних досліджень у більшості випадків не відповідають напрямам наукової діяльності самої кафедри.

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

Наукова діяльність здобувачів не відповідає напрямам досліджень викладачів, крім випадків: проф. Внукова Н.В. (аспіранти Мацкевич Г.Є., Рябчинський М.Д., Козловський О.В., Євтушенко О.О., Квартенко Є.О.) та доц. Желновач Г.М. (аспірантка Панова О.В.), які є відомими науковцями в галузі екологічної безпеки, а їх наукові напрями частково відповідають напрямам досліджень здобувачів минулих років і теперішніх. Враховуючи таку ситуацію, за даною освітньою програмою можуть виникнути проблеми зі створенням разових спеціалізованих рад, оскільки науковий колектив має лише одного штатного доктора наук, спеціальність якого відповідає спеціальності 101 "Екологія" - гарант ОНП Внукова Н.В., яка є науковим керівником 5-х здобувачів і не може бути залученою до складу разових рад.

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

Реалізація ОНП не можлива тільки за лабораторною базою закладу, тому використовується лабораторна база інших закладів і наукових установ, що викликає сумнів у проведенні якісних наукових досліджень і освітнього процесу за даною ОНП. Заклад має власні наукові видання, одна відмічається дуже низький публікаційний рівень як викладачів, так і здобувачів, що підтверджено і висновками ЕГ. Також недостатньо публікуються викладачі і аспіранти в міжнародних виданнях, що індексуються в НМБД Scopus та WoS.

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

Здобувачі, які виконують наукові дослідження тільки під керівництвом Внукової Н.В. та Желновач Г.М. беруть участь у міжнародних наукових форумах та стажуваннях і мають публікації у матеріалах конференцій (<http://surl.li/ukhi>), однак в цілому публікаційна активність здобувачів та залучення їх до міжнародної академічної спільноти відсутня.

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

Аспіранти беруть безпосередню участь у виконанні держбюджетних НДР (<http://surl.li/ulek>), однак відсутня їх участь в міжнародних проєктах, що свідчить про низький рівень залучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти.

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

У закладі є ряд документів: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ», «Положення про морально-етичну комісію ХНАДУ» та «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ», які чітко та структуровано описують дотримання академічної доброчесності і відповідні санкції у разі виявлення порушень у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів. Однак заходи з популяризації принципів академічної доброчесності не проводяться.

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рекомендуємо при розробці проєкту ОНП та розміщенні її на сайті закладу врахувати тенденції розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також специфіку загальної діяльності закладу. Удосконалити систему формування освітніх компонентів та тематики освітнього процесу з урахуванням позитивного досвіду вітчизняних і зарубіжних ОНП для забезпечення досягнення загальних і фахових компетентностей та програмних результатів навчання. Необхідним є чітке визначення сфери професійної діяльності випускників даної ОНП

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рекомендуємо передбачити періодичний перегляд ОНП з розміщенням її на сайті закладу, при цьому враховувати, що зміст освітньої програми повинен мати чітку структуру та логічне поєднання дисциплін, які забезпечать досягнення компетентностей і програмних результатів навчання за даною ОНП. ОНП необхідно доповнити освітніми компонентами, які дозволять досягти заявлених вже освітніх компетентностей і програмних результатів та внести відповідні корективи в тематику дисциплін. Переглянути перелік рекомендованої літератури для вивчення дисциплін, включити в структуру силабусів теми лекційних, практичних занять та тем самостійної роботи з обсягами годин, методи навчання, критерії оцінювання результатів навчання та особисті наукові і навчально-методичні публікації дотичних до відповідних дисциплін. Навести чітку структурно-логічну взаємопов'язану систему освітніх компонентів. Матриці відповідності освітніх компонентів і компетентностей і програмних результатів навчання потребують доопрацювання і доповнення. Удосконалити практичну підготовку здобувачів вищої освіти та нормативно-методичне її забезпечення. При удосконаленні силабусів дисциплін довести, що освітні компоненти ОНП передбачають набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft-skills). Врахувати, що ОНП має передбачати можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством, необхідно вдосконалити нормативне забезпечення процесу вибору здобувачами дисциплін та збільшивши їх кількість. Рекомендуємо привести у відповідність з вимогами навчального плану до ОНП, особливо ту частину, яка стосується обсягів аудиторних занять для здобувачів доктора філософії та кількість годин навчальних занять у навчальних дисциплінах.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

При перегляді правил прийому за даною ОНП рекомендуємо врахувати в них особливостей самої ОНП. Посилити роботу з популяризації та активності дій з академічної мобільності здобувачів, а також професорсько-викладацького складу за даною ОНП.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

При оновленні ОНП та освітніх компонентів рекомендуємо звернути увагу на структуру силабусів та необхідної інформації в них; оновити рекомендовану літературу для вивчення дисциплін в них та включити в перелік рекомендованої літератури особисті наукові публікації викладачів. Обов'язковим елементом силабусів є інформація щодо принципів формування підсумкової оцінки та критеріїв оцінювання за окремими видами навчальної діяльності. На сайті закладу бажано розмістити анотації вибіркокових дисциплін. Участь здобувачів в удосконаленні освітнього процесу, ОНП та виборі інтерактивних методів і технологій здійснення освітнього процесу відсутня, а відсутність інформації на сайті це підтверджує. Необхідно врахувати, що важливою умовою підготовки висококваліфікованих здобувачів є застосування в освітньому процесі студентоцентрованого підходу та виконанні принципів академічної свободи.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Посилити роботу з популяризації у закладі принципів академічної доброчесності шляхом проведення семінарів, тренінгів, консультацій, а інформацію про заходи висвітлювати на сайті закладу; при удосконаленні нормативного забезпечення освітнього процесу звернути увагу на нормативне забезпечення процедури врегулювання конфлікту інтересів. При удосконаленні силабусів дисциплін розробити і навести в них прозорі та чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти з метою встановлення рівня досягнення здобувачем вищої освіти програмних результатів навчання за окремим освітнім компонентом

Критерій 6. Людські ресурси

Рекомендуємо посилити роботу з якісного добору викладацького складу з урахуванням відповідності освіти, наукових ступенів, вчених звань та напрямів наукових досліджень і публікацій профілю заявленої ОНП та дисциплін, які вони викладають. Активізувати роботу із залучення до аудиторних занять за ОНП роботодавців, професіоналів-практиків, експертів галузі. Рекомендуємо посилити роботу для підвищення рівня і методів стимулювання розвитку викладацької майстерності за даною ОНП. Постійно проводити моніторинг якості викладання дисциплін та навчально-методичного їх забезпечення шляхом анкетування, результати яких обговорювати та оприлюднювати. Розробити повноцінну систему підвищення кваліфікації і стажування викладачів з чітким визначенням тематики стажування у профільних закладах і наукових установах екологічного профілю.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Розробити заходи зі створення сучасної лабораторної, комп'ютерної та програмної бази для практичної підготовки здобувачів та виконання наукових досліджень на достатньому науковому рівні. Доопрацювати нормативні документи положеннями з визначенням функцій морально-етичної комісії щодо вирішення конфліктних ситуацій. Бажано доповнювати звіт самоаналізу інформацією у вигляді фотографій або відео про створені у закладі умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими потребами.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рекомендуємо розробити прозору і дієву систему забезпечення внутрішньої якості освітнього процесу, дотримується визначених процедур розроблення, затвердження, моніторингу, перегляду освітніх програм, що регламентуються відповідними документами закладу. Звернути особливу увагу на формування освітніх компонентів ОНП, НП та

силабусів дисциплін. Залучати для перегляду й удосконалення ОНП та її освітніх компонентів внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів. Розміщувати на сайті проекти всі ОНП та їх освітні компоненти для обговорення. Залучати здобувачів ОНП до її обговорення через органи студентського самоврядування та враховувати їх побажання і пропозиції. Посилити активність з популяризації напрямів забезпечення якості освіти, внутрішньої системи якості, академічної доброчесності за допомогою проведення круглих столів, семінарів, тренінгів як серед здобувачів, так і викладачів ОНП, наукових керівників здобувачів.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Постійно наповнювати сайт закладу достовірною і прозорою інформацією про ОНП, її освітні компоненти та програмні результати навчання двома мовами (українською та англійською), а також процедуру їх обговорення та результати анкетування щодо якості освітнього процесу та внутрішньої системи якості в цілому. Рекомендуємо забезпечити своєчасне оприлюднення проєктів оновлених освітньо-наукових програм 2021 року на офіційному сайті ЗВО також двома мовами.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рекомендуємо переглянути ОНП 2018 року з урахуванням зауважень ЕГ та ГЕР з метою удосконалення освітніх компонентів, а також компетентностей і програмних результатів відповідно напрямам наукової діяльності випускової кафедри та викладачів. Це дозволить здобувачам на високому науковому рівні провести наукові дослідження та підготовувати їх до дослідницької і педагогічної діяльності. Посилити роботу з добору фахових викладачів, які мають відповідну освіту, відповідні напрями наукового дослідження та публікації високого фахового рівня, що відповідають спеціальності 101 “Екологія” та спеціалізації «Екологічна безпека». Більш активно залучати здобувачів до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю 101 – екологія, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних міжнародних дослідницьких проєктах тощо. Спланувати реальні можливості зі створення лабораторної бази, її комп’ютерного й програмного забезпечення випускової кафедри для виконання якісного освітнього процесу та проведення наукових досліджень з вирішення актуальних для регіону екологічних проблем на високому науковому рівні за даною ОНП. Запланувати проведення заходів з популяризації принципів академічної доброчесності: семінарів, круглих столів, тренінгів тощо.

4. Додатки

Відсутні

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

КОВАЛЕНКО ІГОР МИКОЛАЙОВИЧ